

Lovforslag nr. L 47. Fremsat den 22. oktober 1980 af Bollmann (CD), Mimi Jakobsen (CD) og Birgith Mogensen (CD)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed

§ 1

I lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, som ændret senest ved lov nr. 144 af 4. april 1979, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender kan for en periode af 5 år tillade oprettelsen af et antal private radiostationer finansieret ved reklameindtægter.«

2. I § 7, stk. 1, udgår 2. pkt., og i stedet indsættes:

»Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på informationsfriheden og hensynet til borgernes ytringsfrihed. I programudbuddet skal tilstræbes den størst mulige alsidighed.«

3. § 8, stk. 1, nr. 3, udgår.

4. § 8, stk. 1, nr. 4, affattes således:

»4) 15 medlemmer vælges af lyttere og seere ved en afstemning hvert 5. år efter regler fastsat af ministeren.«

5. § 8, stk. 1, nr. 5, affattes således:

»5) Hver af de i folketinget indvalgte partigrupper udpeger 1 mand.«

6. § 8, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. De opstillingsberettigede partier har adgang til over for ministeren at foretage indstilling af kandidater til valget. De af ministeren for kulturelle anliggender anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer eller sammenslutninger af sådanne, der repræsenterer mindst 5.000 kontingent- og licensbetalende

medlemmer, og som har bestået i mindst 1 år, har over for ministeren indstillingsret til valg af de i stk. 1, 4), nævnte radiatorrådsmedlemmer.«

7. I § 9, stk. 1, affattes 2. pkt. således:

»Ved rådets fastlæggelse af almindelige retningslinjer for programvirksomheden skal der især lægges vægt på,

- a) at de udsendte programmer indeholder troværdig og saglig oplysning om faktiske forhold,
- b) at synspunkter på kontroversielle samfundsspørgsmål kommer til orde på en sådan måde, at udsendelserne afspejler de holdninger og meninger, som findes i befolkningen,
- c) at medarbejdere ikke ved tilrettelæggelse af udsendelserne favoriserer bestemte holdninger og synspunkter, og
- d) at ingen personer, firmaer eller institutioner udsættes for angreb i nogen udsendelse, uden at der gives de pågældende mulighed for at forsvare sig på lige fod med angriberne.«

8. I § 15 udgår sidste punktum.

9. § 16, stk. 1, affattes således:

»Radiatorådets afgørelser i anledning af klager over programmer under henvisning til lovens bestemmelse i § 9, stk. 1, d, kan af den, afgørelsen vedrører, indbringes for et nævn, radionævnet, der nedsættes af ministeren for kulturelle anliggender.«

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Efter centrum-demokraternes opfattelse har radiorådet ikke siden vedtagelsen af loven i 1973 på tilfredsstillende måde løst den vigtige opgave at sikre alsidighed i Danmarks Radios programudbud.

I den tid, radiorådet har fungeret efter de nye regler, er der rejst en lang række klager. Radiorådet har i overvejende grad afvist disse klager eller undladt at sikre, at klagerne fik følger for programvirksomheden.

De fremsatte klager over manglende respekt for lovens bestemmelser om alsidighed har væsentligst berørt følgende forhold:

1) Udsendelser, der skulle tjene til belysning af kontroversielle samfundsspørgsmål, har ikke været neutrale, men har favoriseret visse holdninger og nedvurderet andre. Det er sket ved

- a) udtalelser fra de ansvarlige medarbejdere i udsendelsen, hvorved de har tilkendegivet personlig sympati eller antipati,
- b) ensidig udvælgelse af emneområder, som kun vedrører minoriteter,
- c) ensidig udvælgelse af medvirkende, hvorved der er sket en favorisering af bestemte holdninger og synspunkter, samt
- d) ensidig udvælgelse af kunstneriske indslag (sketch, viser, musik), hvorved bestemte holdninger er understreget og fremhævet.

2) Klager over, at minoriteter bliver favoriseret.

3) Klager over, at foreninger, repræsenterende talstærke grupper, kun opnår beskeden dækning af aktiviteter, selv hvor det drejer sig om arrangementer med betydelig offentlig interesse.

4) Klager over, at specielt udsendelser for børn og unge får et tilsnit, så de må formodes at sigte imod en ændring af lytteres og seeres holdning. Det gælder forholdet mellem børn og forældre, børn og myndigheder, børn og skole, unge og deres arbejdsplads, forholdet til nationen, kongehuset, militæret, politiet m. m.

Anvendelsen af et forsimplet, tarveligt sprog er kritiseret i den forbindelse, undertiden som udtryk for bevidste bestræbelser for at »lave børn om«.

5) Klager over, at personer, firmaer og institutioner angribes i Danmarks Radios udsendelser, uden at der gives de angrebne mulighed for på lige fod med angriberne at fremføre deres forsvar.

De fremførte klager er oftest afvist af radiorådet med betydeligt flertal. Efter centrum-demokraternes opfattelse skyldes det bl. a., at lovens bestemmelser ikke med fornøden klarhed fastslår, hvorledes kravet om alsidighed i programudbudet skal forstås.

Debatterne i radiorådet har udvist store meningsforskelle med hensyn til betydningen af lovens alsidighedsbegreb.

Det er således hævdet, at kravene i første række skulle sikre, at ingen meninger skulle kunne holdes ude fra Danmarks Radios udsendelser.

Andre har endog ment, at Danmarks Radio havde en særlig forpligtelse til at »modvirke, hvad man betegner som en ensidig fremstilling i den borgerlige presse, der dominerer her i landet.«

Atter andre har ment, at en ensidig politisk »forkyndelse«, f. eks. P4s ungdomsprogrammer søndag aften, var tilladelig under hensyn til, at en kristelig »forkyndelse« fandt sted hver søndag formiddag.

Der har endvidere været uklarhed med hensyn til betegnelsen »programudvalget«. Det er gjort gældende, at en venstreorienteret politisk udsendelse, f. eks. den 15. januar 1980, skulle være lovlig, såfremt en udsendelse med modstående tendenser bliver bragt den 14. januar 1981 – altså inden udløbet af et år.

Centrum-demokraterne finder, at radiorådets tilsynspligt som fastsat i lovens § 9, stk. 1, 1. pkt., umuliggøres med den omtalte uklarhed. Herunder bemærkes, at loven jo har henlagt til rådet selv at fastsætte nærmere regler for udsendelsernes alsidighed (§ 9, stk. 1).

Det bemærkes, at lovforslaget for så vidt angår § 1, nr. 2-7 og nr. 9, er en genfremsættelse af et senest i folketingsåret 1979-80 (2. samling) fremsat

forslag, se Folketingstidende 1979-80 (2. samling), forhandlingerne sp. 305 og 1277 og tillæg A sp. 113.

Bemærkninger til de enkelte numre

Til nr. 1

Der har såvel blandt folketingets medlemmer som ude i befolkningen været stor interesse og sympati for at bryde Danmarks Radios monopol. Som en første begyndelse kan man tillade, at private opretter radiostationer. Driften kan formentlig uden vanskeligheder finansieres ved reklameindtægter.

Radio Mercur kunne i sin tid opvise en lovende udvikling. Det skal herved bemærkes, at der i nær fremtid kan forventes åbnet nye bølgelængdemuligheder, således at den væsentligste begrundelse for forbuddet mod Radio Mercur er bortfaldet.

Til nr. 2

En klargøring af teksten synes påkrævet. Af den offentlige debat vil fremgå, at misforståelser ofte opstår, hvorved lovens bestemmelser om ytringsfrihed tages til indtægt af medarbejdere, som ønsker at præge udsendelserne med egne holdninger og synspunkter.

Centrum-demokraterne finder det nødvendigt at understrege, at kravet om alsidighed indebærer, at medarbejdere ikke må bruge deres lette adgang til mediet til at udsprede egne holdninger og meninger. Det er ikke medarbejdernes ytringsfrihed, der skal beskyttes af loven, men borgernes.

Til nr. 3, 4, 5 og 6

Under hensyn til, at radiatorådet skal føre tilsyn med Danmarks Radios virksomhed, finder centrum-demokraterne det ikke rimeligt, at repræsentanter for virksomhedens ansatte medarbejdere deltager i rådets arbejde.

Under hensyn til Danmarks Radios karakter af offentligt monopol må det anses for nødvendigt at bevare folketingets kontrol med såvel økonomi som programpolitik. Men der bør gives lyttere og seere en afgørende indflydelse på radiatorådets sammensætning. Under hensyn til at kun en mindre del er organiseret i lytterorganisationerne, må det anses for rimeligt, at lytterne får adgang til direkte valg. Dette valg kan finde sted med mellemrum, f. eks. hvert femte år. Det må overlades til ministeren at udforme nærmere regler om valghandlingens forløb; men det synes nærliggende at lade alle,

som har betalt licens, få adgang til at foretage afstemning gennem afkrydsning af navne på en liste, der er sammensat efter indstilling af politiske partier samt af de i det foreslåede § 8, stk. 2, nævnte organisationer.

Til nr. 7

Begrundelsen for ændringer i § 9 er indeholdt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 8

Det har ofte været kritiseret, at undervisningsudsendelser som speciel del af Danmarks Radios programvirksomhed ikke kan henføres under radiatorådets tilsyn. Hertil kommer, at udsendelserne efter centrum-demokraternes opfattelse ofte er i strid med de alsidigheds- og fairnessprincipper, som gælder for radioens øvrige programvirksomhed.

Forslaget tilsigter i konsekvens heraf at føre uddannelsesudsendelserne ind under radiatorådets tilsyn.

Til nr. 9

Indhøstede erfaringer tyder ikke på, at radio-nævnet vil være egnet til at bedømme radiatorådets tilsynsvirksomhed for så vidt angår de i forslaget til § 9, stk. 1, 2. pkt., litra a-c, nævnte områder.

Centrum-demokraterne finder ikke, at den endelige afgørelse i spørgsmål vedrørende Danmarks Radios programpolitik bør henlægges til personer uden for folketingets kontrol. Der er ingen garanti for, at de pågældende personer har fornødent kendskab til den samlede radio- og TV-virksomhed. Ej heller for, at de besidder en sådan politisk viden og træning i politisk tankegang og udtryksmåde, at de kan optræde som autoriteter. Det bør henlægges til den ansvarlige minister at tage stilling til eventuelle klager over radiatorådets afgørelse i sager vedrørende den almindelige programpolitik. Herved åbnes der mulighed for, at sager af principiel betydning kan rejses i folketinget.

Der sker ikke herved noget indgreb i den frihed og uafhængighed i forholdet til regering og folketinget, som loven i øvrigt skal sikre Danmarks Radio.

For så vidt angår klager vedrørende overtrædelser af den i forslaget til § 9, stk. 1, 2. pkt., litra d, omhandlede bestemmelse, synes der derimod at være god begrundelse for, at radiatorådets afgørelser kan indbringes for klagenævnet.